

FIIA 8/2012

COMMENT

Arkady Moshes
Ohjelmajohtaja
Ulkopoliittinen instituutti
Suomenkielinen käännös: Juha Mäkinen

Venäjä kääntää katseensa Kaukoitään > APEC-huippukokouksen järjestäminen ei vielä tee Venäjästä merkittävää voimatekijää Tyynellämerellä

Isännöimällä APEC-kokousta Vladivostokissa Venäjä haluaa osoittaa, että se pyrkii tosissaan nousemaan merkittäväksi voimatekijäksi Tyynenmeren alueella. Kokoukseen ja sen järjestelyihin liittyy kuitenkin paljon ongelmia, jotka vain korostavat niitä haasteita, joita Venäjällä on edessään.

Venäjän johtajat ovat jo pitkään tiedostaneet, että maan itäisimpiin alueisiin – Venäjän Kaukoitään – on kiinnitettävä enemmän huomiota. Presidentti Vladimir Putin kirjoitti vaalikampanjansa aikana viime helmikuussa, että Venäjän tulisi pyrkiä ”saamaan Kiinan tuulet taloutensa purjeisiin”.

Toisaalta alueen kehitys herättää maan johtajissa myös levottomuutta; pääministeri Dmitri Medvedev korosti elokuussa, että Venäjän on suojeltava aluettaan naapurivaltioiden asukkaiden levittäytymiseltä. Medvedevin hallitukseen on perustettu uusi ministeriö, jonka tehtävänä on Venäjän Kaukoidän kehittäminen. Se on nähtävästi byrokraattinen johdannainen aikaisemmasta suunnitelmasta, jossa oli määrää perustaa valtio-omisteinen yhtiö samaa tarkoitusta varten.

Venäjän Kaukoidän irtautuminen Venäjästä ei ole näköpiirissä oleva uhka. Kremlin päättäjät eivät kuitenkaan jättä huomiotta yhtäältä Kiinan taloudellista vetovoimaa ja toisaalta alueen asukkaiden tunteuksia siitä, että Moskovassa ei olla kiinnostuneita heidän eduistaan. Monilla on vielä muistissa vuoden 2008 joulukuu, jolloin mellakka-poliiseja piti lennättää Moskovasta Vladivostokiin saakka tukahduttamaan laajat protestit. Vallanpitäjille

olisi taatusti mieluisampaa, jos tämän energian voisi suunnata alueen kehittämiseen. Jotta Venäjän Kaukoitää ei näyttäytyisi vain unohdettuna reuna-alueena, vallanpitäjät pyrkivät brändäämään sen uusiksi ja esittelemään siitä kaunistellun julkisivun.

Syyskuun ensimmäisellä viikolla Venäjä isännöi Aasian ja Tyynenmeren maiden talousjärjestön (APEC) huippukokousta Vladivostokissa. APECiin kuuluu 21 jäsentä, ja järjestön tavoitteena on edistää kestävästä kasvusta ja vaurautta Aasian ja Tyynenmeren alueella.

Vladivostokin kokous tulee Venäjälle suunnattoman kalliiksi. Kokousjärjestelyt maksavat 22 miljardia Yhdysvaltain dollaria – kymmenen kertaa enemmän kuin Vancouverin olympialaiset – ja Venäjä haluaakin kokousta isännöimällä osoittaa, että se pyrkii tosissaan nousemaan merkittäväksi voimatekijäksi Tyynenmeren alueella.

Vaikka Kremlin päättäjien aiheet ovat loogisia ja oikeutettuja, on epävarmaa, pystyykö Putinin järjestelmä saavuttamaan tavoitteensa. Itse APEC-huippukokoukseen ja sen järjestelyihin liittyy useita ongelmia, jotka vain korostavat niitä haasteita, joita Venäjällä on edessään.

Kokousta varten tehdyt laajat rakennustyöt vaikuttavat sarjalta

onnettomuuksia ja skandaaleja, ja toimivat kivuliaana muistutuksena Venäjän pahamaineisesta korruptiosta ja suorastaan vaarallisesta epäpätevyydestä.

Kokouksen maameriksi rakennettiin uusi silta Vladivostokin Kultaisen sarven lahden yli. Tulipalo vaurioitti siltaa joulukuussa 2011 rakennustöiden ollessa vielä kesken. Pääministeri Medvedev avasi sillan virallisesti 2. heinäkuuta, mutta silta suljettiin jo seuraavana päivänä rakennustöiden loppuunsaattamiseksi. Kun tämä ja toinen uusi silta lopulta avattiin liikenteelle elokuussa, Vladivostokin poliisi antoi julkilausuman, jossa se totesi, että siltojen liikenneturvallisuudessa on ongelmia ja että sillat vain pahentavat kaupungin ruuhkia.

Viime kesäkuussa 750 metrin pätkä uutta lentokentälle johtavaa tietä romahti rankkasateiden seurauksena. Romahdus vahingoitti viereisiä rakennuksia ja tuhosi julkisen uimarannan. Lisäksi kahden kokousta varten rakennettua hotellia eivät valmistuneet kokoukseen mennessä.

Lukuisat onnettomuudet johtivat siihen, että Primorjen alueen kuvernööri Sergei Darkin sai lähteä; virallisesti Darkin erosi, mutta tosiasiaa hänet erotettiin.

Venäjän etujen kannalta kokouksen pahin poliittinen epäonnistuminen

---

Ulkopoliittinen
instituutti

Kruunuvuorenkatu 4

PL 400

00161 Helsinki

Puhelin

---

(09) 432 7000

Fax

---

(09) 432 7799

www.fiia.fi

Ulkopoliittinen instituutti on eduskunnan yhteydessä toimiva, riippumaton tutkimuslaitos. Instituutti tuottaa korkeatasoista tutkimusta, joka tukee poliittista päätöksentekoa ja avointa keskustelua niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

Instituutin julkaisut käyvät läpi sisäisen editointiprosessin, mutta julkaistavat näkemykset ovat kirjoittajien omia.

minen on Yhdysvaltain presidentin Barack Obaman jääminen pois. Obama jätti kokouksen väliin käynnissä olevan vaalikamppailun varjolla, mutta tämä lienee vain tekosyy. Washingtonin ilmoitus Obaman poisjäämisestä tuli vasta sen jälkeen, kun Vladimir Putin päätti olla osallistumatta G-8-kokoukseen Camp Davidissa viime toukokuussa.

Yhdysvalloilla ja Venäjällä on kuitenkin pelissä erilaiset panokset. Venäjältä voi tulla vakavasti otettava voimatekijä Tyynenmeren alueella vain jos Yhdysvallat päättää kohdella sitä tärkeänä alueellisena kumppanina. Toistaiseksi se ei ole näin tehnyt, eikä Obaman päätös jäädä pois APEC-kokouksesta lupaa hyvää. Venäjän ulkopoliitiikan haasteina Tyynenmeren alueella ovat etenkin maan suhteet Kiinaan; maan suhteissa Japaniin on toiveita parantumisesta.

Viime vuosina on myös käynyt ilmeiseksi, että Venäjällä ei ole kovin paljoa tarjottavanaan alueen taloudelle. Venäjä pystyy tasapainottamaan Kiinan kanssa käytävän kaupan kauppasettaan vain, mikäli öljyn ja kaasun hinta on korkealla. Tämän ansiosta kauppataseen alijäämä pieneni 13 miljardiin dollariin vuonna 2011, kun se edeltävänä vuonna oli 19 miljardia. Vuonna 2010 Venäjän tuonti Kiinasta oli

kaksinkertainen Kiinaan suuntautuvaan vientiin nähden. Tyynenmeren alueella, jossa Yhdysvaltain ja Australian kaltaiset raaka-ainejättiläiset hallitsevat markkinoita, pelkkä luonnonvarojen vienti ei riitä vahvan talouden rakentamiseksi.

APEC-huippukokouksessa saadaan epäilemättä aikaiseksi asiakaan kuuluvia julkilausumia ja muita diplomaattisia mukavuuksia. Kokous tuskin kuitenkaan vastaa Venäjän odotuksiin. Kuten Venäjän isännöimät BRICS-maiden tai Shanghain yhteistyöjärjestön huippukokoukset, Vladivostokin APEC-kokous toimii muistutuksena siitä, että nykymaailmassa yksittäisten valtioiden todellista kansainvälistä painoarvoa ei määritellä huipputason kokoontumisissa.

Jos Venäjä haluaa tavoitella win-win-tilannetta Tyynenmeren alueella, sen kannattaisi yksinkertaisesti ottaa oppia Aasian taloustiikereistä. Näissä maissa menestyksen avaimia olivat sisäinen muutos, talouden avaaminen ulkomaisille sijoituksille, turvallisen sijoitusympäristön luominen, talouden liberalisointi, korruption kitkeminen sekä länsivastaisten näkemysten salaaminen. Putinin Venäjältä tällaista muutosta on valitettavasti turha odottaa.